

Zasadność wprowadzenia nowych danin w budżecie Unii Europejskiej

The justification for introducing new levies in the European Union budget

Katarzyna Stabryła-Chudzio

Pracownik badawczo-dydaktyczny, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kolegium Ekonomii, Finansów i Prawa, Instytut Finansów, Katedra Finansów i Polityki Finansowej, ORCID: 0000-0001-9975-1899

Streszczenie

Po wybuchu pandemii COVID-19 potrzeba znalezienia nowych źródeł dochodów i zapobieżenia znacznemu wzrostowi obciążeń państw członkowskich z tytułu dochodów własnych opartych na dochodzie narodowym brutto (dalej: DNB) stała się pilniejsza ze względu na programy pomocowe Unii Europejskiej (dalej: UE) uruchomione w celu finansowego wsparcia gospodarek państw członkowskich. Początkowo chodziło przede wszystkim o zapewnienie środków na utrzymanie miejsc pracy, dopiero stopniowe wychodzenie z pandemii dało jednak początek programowi NextGenerationEU¹, który uwzględnia potrzebę reform i inwestycji, aby odzyskać konkurencyjność i stawić czoła przyszłym wyzwaniom, takim jak cyfrowa adaptacja i walka ze zmianami klimatycznymi.

Celem opracowania jest ocena konieczności wprowadzenia nowych źródeł dochodów w budżecie UE z perspektywy zapewnienia bezpieczeństwa finansowego realizowanych programów wspólnotowych. Celowi głównemu zostały podporządkowane następujące pytania badawcze:

- 1) czy przedstawione przez Komisję Europejską (dalej: KE) nowe źródła dochodów będą wystarczające do sfinansowania pożyczki zaciągniętej w ramach programu NextGenerationEU?
- 2) kiedy nowe źródła dochodów powinny zostać wprowadzone?
- 3) czy nowe źródła dochodów mogą zastąpić składkę opartą na DNB?

Do zastosowanych metod badawczych należą: analiza aktów prawnych instytucji UE, przegląd literatury przedmiotu, porównanie danych odnoszących się do dochodów unijnych na podstawie dokumentów KE.

Słowa kluczowe: dochody budżetu Unii Europejskiej, podatek związany z dochodami z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (dalej: system ETS)², danina oparta na mechanizmie dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji dwutlenku węgla (dalej: CBAM)³, podatek od odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi.

Abstract

Following the outbreak of the COVID-19, the need to find new sources of revenue and prevent a significant increase in Member States' GNI-based own revenue burden has become more urgent due to EU aid programmes launched to financially support Member States' economies. Initially, it was primarily about providing funds to maintain jobs, but only the gradual recovery from the pandemic gave rise to the NextGenerationEU programme, which takes into account the need for reforms and investments to regain competitiveness and face future challenges, including: digital adaptation and the fight against climate change.

The aim of the study is to assess the need to introduce new sources of revenue in the European Union budget from the point of view of ensuring financial security for the implemented Community programs. The following research questions were subordinated to the main objective:

1. Will the new sources of revenue presented by the European Commission be sufficient to finance the loan taken out under the NextGenerationEU programme?
2. When should new sources of revenue be introduced?
3. Can new sources of revenue replace the contribution based on gross national income?

The research methods used include the analysis of legal acts of European Union institutions, a review of the subject literature and comparison of data relating to EU revenues based on documents of the European Commission.

Keywords: EU budget revenue, revenues from the EU Emissions Trading System, levy based on the carbon border adjustment mechanism, levy on non-recyclable plastic packaging waste.

1. WPROWADZENIE

Budżet UE cechuje specyficzna konstrukcja strony dochodowej i wydatkowej wynikająca z właściwości funkcjonowania UE jako organizacji międzynarodowej. Zmiany historyczne po stronie dochodów były konsekwencją możliwości finansowych państw członkowskich, ich wizji rozwoju Wspólnot Europejskich, potem UE, a przede wszystkim celów wspólnotowych odzwierciedlonych m.in. w strukturze wydatków.

Celem niniejszego opracowania jest odpowiedź na pytanie, czy wprowadzenie nowych źródeł dochodów w budżecie UE jest niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa finansowego realizowanych programów wspólnotowych. Celowi głównemu zostały podporządkowane następujące pytania badawcze:

- 1) czy przedstawione przez KE nowe źródła dochodów będą wystarczające do sfinansowania pożyczki zaciągniętej w ramach programu NextGenerationEU?
- 2) kiedy nowe źródła dochodów powinny zostać wprowadzone?
- 3) czy nowe źródła dochodów mogą zastąpić składkę opartą na DNB?

Do zastosowanych metod badawczych należą: analiza aktów prawnych instytucji UE, przegląd literatury przedmiotu, porównanie danych odnoszących się do dochodów unijnych na podstawie dokumentów KE.

Nowe dochody własne w budżecie UE mogą:

- 1) opierać się na przepisach właściwych dla harmonizacji lub zbliżenia podatków krajowych niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego (art. 113, 115 TFUE⁴) albo
- 2) składać się ze środków o charakterze fiskalnym, wprowadzonych ze względów środowiskowych i energetycznych (art. 192 ust. 2 i art. 194 ust. 3 TFUE).

Następnie wykorzystanie dochodów z podatków zharmonizowanych lub zbliżonych lub ze środków o charakterze fiskalnym, istotnych dla polityki ochrony środowiska lub polityki energetycznej, musi mieć podstawy w decyzji w sprawie zasobów własnych zgodnie z art. 311 TFUE⁵.

2. KSZTAŁTOWANIE OBECNEJ STRUKTURY DOCHODÓW W BUDŻECIE UE

Początkowe istnienie odrębnych wspólnot – Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (dalej: EWWiS), Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (dalej: EWG) i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (dalej: EWEA) – skutkowało współistnieniem odrębnych planów finansowych⁶:

- 1) w Traktacie ustanawiającym Europejską Wspólnotę Węgla i Stali z 1951 r. (tzw. Traktat paryski) przewidziano budżet administracyjny i budżet operacyjny dla EWWiS⁷,
- 2) w Traktatach rzymskich z 1957 r. ustanowiono jeden budżet dla EWG i dwa budżety dla EWEA – budżet administracyjny oraz budżet badań i inwestycji⁸.

W latach 60. i 70. XX w. doszło do stopniowej konsolidacji planów finansowych, będącej wynikiem m.in. połączenia instytucji wspólnotowych i rozwoju działalności wspólnotowej. W latach 1970-2002 współistniały dwa budżety: budżet ogólny i budżet operacyjny EWWiS. W protokole w sprawie skutków finansowych wygaśnięcia Traktatu ustanawiającego

Europejską Wspólnotę Węgla i Stali oraz w sprawie funduszu badawczego węgla i stali, stanowiącym załącznik do Traktatu nicejskiego⁹, przewidziano przeniesienie wszystkich aktywów i pasywów EWWiS na rzecz Wspólnoty Europejskiej oraz wykorzystanie wartości netto tych aktywów i pasywów na badania w sektorach związanych z przemysłem węglowym i stalowym¹⁰.

Pierwotnie Traktat paryski przyznał EWWiS autonomię finansową. Jego art. 49 stanowił, że: „Wysoka Władza jest uprawniona do pozyskiwania funduszy niezbędnych do wykonywania swoich zadań poprzez nałożenie opłat na wydobycie węgla i produkcję stali oraz zaciąganie pożyczek”. Dalsze postanowienia tego Traktatu, zawarte w art. 50 ust. 2, określały, jakie wydatki można ponieść w ramach opłat. Traktat stanowił, że opłaty powinny być naliczane co roku w odniesieniu do różnych produktów według ich średniej wartości, a ich stawka „nie powinna przekraczać 1%, chyba że Rada wyraziła na to zgodę większością dwóch trzecich głosów”. Ponadto według tego aktu „sposób oceniania i pobierania środków zostanie określony ogólną decyzją Wysokiej Władzy podjętą po konsultacji z Radą”.

W latach 1958-1970 budżet EWG i budżet Euratomu (a od 1965 r. budżet administracyjny EWWiS) były finansowane w ramach systemu składek państw członkowskich, o których decydowano corocznie na drodze jednomyślności. Na mocy decyzji z dnia 21 kwietnia 1970 r. wprowadzono system dochodów własnych budżetu ogólnego jako stopniowe „zastąpienie wkładów finansowych państw członkowskich”, ze skutkiem od 1971 r. Dochody własne obejmowały¹¹:

- 1) tradycyjne zasoby własne (cła, opłaty rolne oraz opłaty od cukru i izoglukozy, przy czym po wdrożeniu do prawa UE porozumień Rundy Urugwajskiej w sprawie wielostronnego handlu¹² nie ma już żadnej istotnej różnicy między cłami na produkty przemysłowe i rolne);
- 2) dochody oparte na podatku od wartości dodanej (wspólne ustalenia dotyczące VAT¹³ były wdrażane od 1979 r. w miarę postępów w harmonizacji podstawy opodatkowania VAT).

Decyzja w sprawie zasobów własnych, której nie można było zmienić bez osiągnięcia jednomyślności w Radzie, stworzyła w pewien sposób stabilną podstawę finansowania UE. Państwa członkowskie wpłacały składki przejściowe w celu zrównoważenia budżetu ogólnego w latach 1971-1978, następnie niewielkie składki rezydualne w latach 1979-1981 oraz zaliczki o charakterze zwrotnym i bezzwrotnym w latach 1984 i 1985, zanim w 1988 r. wprowadzono „równoważące” dochody własne oparte na produkcji narodowym brutto (dalej: PNB) (obecnie DNB), mające kluczowe znaczenie w całej strukturze dochodów budżetu UE¹⁴. Składkę opartą na DNB ustala się w taki sposób, aby całkowite dochody budżetu UE równoważyły jego całkowite wydatki. Stopniowo stała się najważniejszym i największym źródłem finansowania budżetu UE. W konsekwencji dochody z tytułu VAT i DNB prezentowane są jako składki krajowe, podczas gdy tradycyjne dochody własne są uważane za bezpośredni dochód Wspólnoty¹⁵.

Jak podkreśla Ivailo Kalfin, wprowadzenie składki opartej na DNB to był praktycznie powrót do finansowania krajowego, ale w bardziej wyrafinowany sposób. Z biegiem czasu państwa

członkowskie sprawiły, że wkład wyliczany na podstawie DNB stał się nieprzejrzysty wskutek stosowania mechanizmów korekcyjnych do wkładów krajowych¹⁶.

Opinię tę potwierdza Anne Vitrey¹⁷, pisząc, że decyzja z 1988 r. ponownie znacjonalizowała główne źródło dochodów UE i oddaliła system od większego wpływu Parlamentu Europejskiego (dalej: PE) przez ustanowienie podwójnej bloka-

dy – jednomyślności państw członkowskich i ratyfikacji przez parlamenty narodowe. Wszystkie kolejne decyzje przyjęte w latach 1994-2020 potwierdziły międzyrządowy status procesu decyzyjnego w sprawie dochodów (tabela 1).

Zgodnie ze wspomnianym we wstępie art. 311 TFUE, który stanowi, że „bez uszczerbku dla innych dochodów budżet jest finansowany w całości z zasobów własnych”, w

Tabela 1. Zmiany w strukturze dochodów własnych UE i mechanizmów korekcyjnych

1971	1979	1985	1986	1988	1995-1999	2001
Tradycyjne dochody własne (-10,000% koszty poboru pozostające w budżetach krajowych)	Podatek od wartości dodanej (stawka 0,780%)	Stawka VAT – 1,000%	Stawka VAT – 1,400%	Składka oparta na DNB (czwarte źródło)	Obniżenie stawki VAT do 1,000%	Tradycyjne dochody własne (-25,000% koszty poboru)
			Rabat brytyjski	Porównanie podstawy opodatkowania VAT do 55,000% PNB	Obniżenie podstawy opodatkowania VAT do 50,000% DNB	
2002-2003	2004-2006	2007-2013	2014-2020	2021-2027		
Stawka VAT – 0,750%	Stawka VAT – 0,500%	Stawka VAT – 0,300% (przy czym Niemcy – 0,150% Holandia i Szwecja – 0,100%, Austria – 0,225%)	Stawka VAT – 0,300% (przy czym Niemcy, Holandia i Szwecja – 0,150%)	Stawka VAT – 0,300%		
W 2002 r. – 75-proc. obniżka w związku z rabatem brytyjskim dla Niemiec, Holandii, Szwecji i Austrii		Ryczałt (obniżka) dla Holandii i Szwecji	Ryczałt (obniżka) dla Holandii, Danii, Austrii i Szwecji	Ryczałt (obniżka) dla Holandii, Danii, Austrii, Niemiec i Szwecji		
			Tradycyjne dochody własne (-20,000% koszty poboru)	Tradycyjne dochody własne (-25,000% koszty poboru)		
				Nowy rodzaj dochodów – dochody z odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi		

Źródło: opracowanie własne na podstawie: decyzji 70/243/EWWiS, EWG, Euratom; Décision du Conseil du 7 mai 1985 relative au système des ressources propres des Communautés (85/257/CEE, Euratom) (decyzja Rady z dnia 7 maja 1985 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot [85/257/EWG, Euratom]), Journal officiel n° L 128 z 14.05.1985, s. 15; decyzji 88/376/EWG, Euratom; Décision du Conseil du 31 octobre 1994 relative au système des ressources propres des Communautés européennes (94/728/CE, Euratom) (decyzja Rady z dnia 31 października 1994 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich [94/728/WE, Euratom]), Journal officiel n° L 293 z 12.11.1994, s. 9; decyzji Rady z dnia 29 września 2000 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich (2000/597/WE, Euratom), Dz. Urz. WE L 253 z 7.10.2000, s. 42, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 1, t. 3, s. 200; decyzji 2007/436/WE, Euratom; decyzji 2014/335/UE, Euratom; decyzji 2020/2053.

budżecie UE istotny jest podział na dwie grupy dochodów – tzw. dochody własne i pozostałe źródła. Pozostałe dochody wynikają z istoty funkcjonowania UE i zarazem cechują się pewnym podobieństwem do źródeł krajowych w budżetach centralnych. Jednakże ich wielkość można szacować od kilku do kilkunastu procent ogółu dochodów w budżecie UE, w zależności od roku. Do pozostałych dochodów zalicza się m.in.: nadwyżki z lat ubiegłych, składki od państw trzecich w celu sfinansowania wspólnych projektów, wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych zatrudnionych w instytucjach i organach unijnych, dochody z najmu i dzierżawy, kary za nieprzestrzeganie przepisów prawa UE, odsetki od lokat bankowych, odsetki karne ponoszone przez państwa członkowskie za opóźnienia w płatnościach na rzecz budżetu unijnego, dochody ze sprzedaży majątku, dochody z tytułu operacji pożyczania środków pieniężnych dokonywanych przez KE.

Obecnie zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady z 2020 r.¹⁸ dochody własne zapisane w budżecie Unii dzielą się na (tabela 2):

- 1) tradycyjne dochody własne, składające się z opłat, składek, kwot dodatkowych lub wyrównawczych, ceł pobieranych na podstawie wspólnej taryfy celnej i innych ceł, które zostały lub zostaną ustanowione przez instytucje Unii w odniesieniu do handlu z państwami trzecimi, ceł na produkty objęte nieobowiązującym już Traktatem ustanawiającym Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, a także wkładów i innych opłat przewidzianych w ramach wspólnej organizacji rynków cukru;
- 2) podatek od wartości dodanej z zastosowaniem jednolitej stawki poboru w wysokości 0,3% dla wszystkich państw członkowskich do całkowitej kwoty wpływów z VAT pobranych w odniesieniu do wszystkich dostaw podlegających opodatkowaniu, podzielonej przez średnią ważoną stawkę VAT obliczoną dla odnośnego roku kalendarzowego; dla każdego państwa członkowskiego podstawa VAT, którą należy uwzględnić w tym celu, nie może przekroczyć 50,0% DNB;
- 3) daninę od masy odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych wytworzonych w poszczególnych państwach członkowskich, która nie została poddana recyklingowi; jednolita stawka poboru wynosi 0,8 euro za kilogram; w odniesieniu do niektórych państw członkowskich stosuje się roczną obniżkę ryczałtową;

4) dochody wyliczane na podstawie DNB poszczególnych państw członkowskich.

W 2007 r. na podstawie decyzji Rady UE¹⁹ wprowadzono nowe mechanizmy korekcyjne oparte na redukcji składki na podstawie DNB. Specjalne obniżki ryczałtowe objęły początkowo dwa państwa, czyli Holandię i Szwecję. Po przyjęciu kolejnych Wieloletnich Ram Finansowych grupa beneficjentów mechanizmu korekcyjnego zaczęła natomiast stopniowo rosnąć. W 2014 r. uzgodniono, że obniżki wyniosą 695,0 mln euro dla Holandii, 185,0 mln euro dla Szwecji i 130,0 mln euro dla Danii. Austria uzyskała takie same przywileje na lata 2014-2016 w wysokości 30,0, 20,0 i 10,0 mln euro²⁰.

Od 2021 r. pozostawiono jedną oficjalną formę obniżek w stosunku do dotychczasowych, czyli korekty ryczałtowe na podstawie rocznego wkładu opartego na DNB dla Danii (377,0 mln euro), Niemiec (3671,0 mln euro) Holandii (1921,0 mln euro), Austrii (565,0 mln euro) i Szwecji (1069 mln euro)²¹. Wartości są corocznie indeksowane na podstawie deflatora cen. Wyliczony w ten sposób rabat pokrywają wszyscy członkowie, w tym Dania, Niemcy, Holandia, Austria i Szwecja, w zależności od ich udziału w DNB UE. Rozwiązanie to zostało wybrane przez KE jako mniej skomplikowane niż algorytm stosowany w przypadku rabatu brytyjskiego, gdzie Wielka Brytania nie uczestniczyła w mechanizmie płatności swojego rabatu. Wybór jeszcze innego rozwiązania, czyli płatności przez beneficjentów tego mechanizmu jedynie na rzecz pozostałych czterech państw, wydawał się najbardziej złożony.

3. PROGRAM NEXTGENERATIONEU JAKO ODPOWIEDŹ NA SYTUACJĘ SPOŁECZNO-GOSPODARCZĄ PAŃSTW CZŁONKOWSKICH POWSTAŁĄ W WYNIKU PANDEMII COVID-19

W celu pomocy państwom członkowskim, których gospodarki zostały dotknięte pandemią COVID-19, KE przygotowała specjalny program NextGenerationEU. Został on zatwierdzony przez Radę UE i PE, po uprzedniej zgodzie szefów państw i rządów co do kwoty pomocy finansowej i mechanizmu finansowania. Program o wartości ponad 800,0 mld euro został opracowany poza budżetem UE, chociaż programy i fundusze w nim zawarte są w dużej mierze powiązane z tymi w ramach budżetu UE. Najważniejszym jego elementem jest Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności o wartości 723,8 mld euro (w cenach bieżących), którego zadaniem jest stymulowanie państw członkowskich do podej-

Tabela 2. Struktura dochodów budżetu UE w 2024 r.

Specyfikacja	W euro	W %
Cła i składki cukrowe	24 620 400 000	17,26
Podatek od wartości dodanej	23 616 137 250	16,56
Czwarte źródło oparte na DNB	81 169 089 521	56,91
Zasoby własne oparte na opłacie za odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych	7 093 555 280	4,97
Pozostałe dochody	6 131 117 988	4,30
Suma	142 630 300 039	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ostateczne przyjęcie (UE, Euratom) 2024/207 rocznego budżetu Unii Europejskiej na rok budżetowy 2024 (Dz. Urz. UE L z 22.02.2024, <http://data.europa.eu/eli/budget/2024/207/oj>).

mowania szybkich, spójnych i racjonalnych działań w zakresie odbudowy gospodarczej i społecznej po pandemii.

Środki z programu NextGenerationEU mają być wypłacane w latach 2022-2026, a zaciągnięte do 2026 r. włącznie pożyczki będą spłacane od 2028 r. do końca 2058 r. Podstawą mechanizmu pomocowego są pożyczki zaciągnięte na międzynarodowych rynkach kapitałowych na warunkach korzystniejszych lub zbliżonych do tych, jakie państwa członkowskie uzyskiwałyby samodzielnie.

Wypłata odbywa się w dwóch formach – bezzwrotnych dotacji i pożyczek. W celu zaradzenia skutkom kryzysu COVID-19 również na mocy art. 310 ust. 4 i art. 323 TFUE KE jest upoważniona do zaciągania pożyczek na rynkach kapitałowych w imieniu Unii do kwoty 750,0 mld euro w cenach z 2018 r. Maksymalnie 360,0 mld euro w cenach z 2018 r. może zostać wykorzystane na udzielanie pożyczek, a maksymalnie 390,0 mld euro w cenach z 2018 r. może zostać wykorzystane na dotacje²².

Decyzje o udzielaniu pożyczek podejmowano do dnia 31 grudnia 2023 r., podobnie jak zobowiązania prawne leżące u podstaw wydatków na bezzwrotne wsparcie, poniesionych przez KE i jej agencje wykonawcze z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności²³. Dotacje dzielone są między państwa członkowskie według specjalnego klucza dotyczącego danych z lat 2019, 2020 i 2021, który uwzględnia m.in.:

- 1) liczbę ludności w 2019 r.;
- 2) odwrotność produktu krajowego brutto (dalej: PKB) na mieszkańca w 2019 r.;
- 3) względną stopę bezrobocia każdego państwa członkowskiego (w ciągu ostatnich 5 lat w porównaniu do średniej UE w latach 2015-2019);
- 4) w równych proporcjach – zmianę realnego PKB w 2020 r. i łączne zmiany realnego PKB w okresie 2020-2021 zgodnie z metodologią określoną w załączniku III do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności²⁴.

Klucz alokacji pożyczki nie może jednak przekroczyć 6,8% DNB kraju w 2019 r. w cenach bieżących²⁵. Są to kwoty maksymalne i to od państwa członkowskiego zależy, czy chce je wykorzystać w całości, czy w części.

Pożyczki muszą zostać spłacone przez zainteresowane państwo, a cała kwota jest gwarantowana przez budżet UE. Środki pieniężne wypłacone w formie dotacji nie podlegają zwrotowi, ale KE, która pozyskała je również w formie zobowiązania finansowego, opracowała propozycje nowych dochodów budżetu UE, z których będzie można spłacić dotacyjną część pomocy. Ponadto odsetki od pożyczek nie będą pokrywane przez państwa członkowskie, ale zostaną spłacone z budżetu UE.

W konsekwencji oznacza to, że jeśli nowe dochody własne budżetu UE będą zbyt niskie, państwa członkowskie mogą zostać zobowiązane do płacenia wyższych niż dotychczas składek opartych na DNB w celu pokrycia zobowiązań programu NextGenerationEU. W sytuacji, gdy dochody budżetu UE nie są wystarczające, aby umożliwić Unii wywiązanie się z jej zobowiązań wynikających z zaciągniętych pożyczek, a KE nie jest w stanie zapewnić niezbędnej płynności przez

uruchomienie innych środków przewidzianych w ustaleniach finansowych, mających zastosowanie do takich pożyczek w odpowiednim czasie, KE może się zwrócić do państw członkowskich o tymczasowe zapewnienie kwoty równej różnicy między łącznymi aktywami a potrzebami gotówkowymi, proporcjonalnie do szacowanych dochodów budżetowych otrzymanych od każdego z nich²⁶.

4. NOWE ŹRÓDŁA DOCHODÓW BUDŻETU UE

Należy podkreślić, że obecny system dochodów własnych UE nie jest uważany za ostateczny. Ze względu na jego wady istnieje przekonanie, że potrzebne są zmiany, aby zapewnić Unii stabilne źródła dochodów własnych bez stale istniejących roszczeń państw członkowskich, które wpłacają najwięcej do budżetu ogólnego. Jako główne słabości obecnego systemu dochodów własnych UE w literaturze przedmiotu wymienia się²⁷:

- 1) skomplikowany sposób liczenia podatku od wartości dodanej;
- 2) utratę podatkowego charakteru podatku od wartości dodanej, którego algorytm zbliżono do dochodów opartych na DNB, a nie do rzeczywistego podatku od wartości dodanej;
- 3) coroczne wahania najważniejszego źródła dochodów, czyli składek opartych na DNB, pod wpływem zmiany sytuacji gospodarczej państw członkowskich;
- 4) powiązanie między bogactwem wygenerowanym przez państwa członkowskie i odzwierciedlonym w ich udziale w DNB sprzyja skupieniu się na saldach netto i „godziwych zyskach”, a to uzasadnia istnienie rabatów i korekt w celu złagodzenia ich pozycji netto (logika Fontainebleau)²⁸;
- 5) tzw. odwrotną redystrybucję, czyli występowanie specjalnych mechanizmów korekcyjnych dla zamożniejszych państw członkowskich.

Kiedy KE opracowywała pierwszą wersję Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027²⁹, zwróciła uwagę m. in. na następujące możliwości³⁰:

- 1) uproszczoną formułę VAT polegającą na naliczeniu części unijnej wyłącznie na podstawie towarów i usług obciążonych stawką podstawową;
- 2) podatek od transakcji finansowych;
- 3) podatek dochodowy od korporacji ponadnarodowych;
- 4) podatek od kryptowalut;
- 5) statystyczne dochody własne oparte na elektroodpadach;
- 6) statystyczne dochody własne oparte na odpadach żywnościowych;
- 7) podatek cyfrowy;
- 8) podatek związany z dochodami z unijnego systemu ETS;
- 9) podatek od tzw. śladu węglowego, czyli oparty na CBAM;
- 10) podatek od odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi.

Propozycje KE opierały się na krytycznym przeglądzie dotychczasowych źródeł dochodów, sporządzonym przez grupę ekspertów pod przewodnictwem Mario Montiego³¹. Ostatecznie pozostały jedynie cztery propozycje (trzy z nich wymieniono w tabeli 3):

- 1) dochody własne z odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi,
- 2) składki z systemu ETS,

Tabela 3. Szacowane wartości wpływów pochodzących z dochodów UE kolejnej generacji

Źródło dochodów	Przewidywana wartość
Dochody własne z systemu ETS	7,0 mld euro rocznie począwszy od 2024 r. i 19,0 mld euro rocznie od 2028 r.*
Dochody własne oparte na CBAM	1,5 mld euro rocznie od 2028 r.
Statystyczne dochody własne oparte na dochodach przedsiębiorstw**	16,0 mld euro rocznie od 2024 r.

* Wraz z wprowadzeniem mechanizmu dostosowania solidarnościowego, który mógłby zagwarantować sprawiedliwy wkład wszystkich państw członkowskich w porównaniu do wielkości ich gospodarki.

** Do momentu pojawienia się ostatecznych uzgodnień dotyczących dochodów własnych opartych na części rezydualnych zysków przedsiębiorstw wielonarodowych, ponownie przydzielonej państwom członkowskim UE na podstawie porozumienia OECD/G20 w sprawie tzw. filaru pierwszego.

Źródło: Wniosek – Decyzja Rady zmieniająca decyzję (UE, Euratom) 2020/2053 w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej, Bruksela, dnia 22.12.2021, COM(2021) 570 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0570>, dostęp: 17.07.2024; Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Dostosowany pakiet dotyczący kolejnej generacji zasobów własnych, dok. cyt.

- 3) składki oparte na CBAM,
- 4) zasoby własne pochodzące z zysków dużych przedsiębiorstw międzynarodowych³².

Jak opisano powyżej, po wybuchu pandemii COVID-19 potrzeba znalezienia nowych źródeł dochodów i zapobieżenia znacznemu wzrostowi obciążeń państw członkowskich z tytułu dochodów własnych opartych na DNB stała się pilniejsza ze względu na programy pomocowe UE uruchomione w celu finansowego wsparcia gospodarek państw członkowskich. Początkowo chodziło przede wszystkim o zapewnienie środków na utrzymanie miejsc pracy, dopiero stopniowe wychodzenie z pandemii dało jednak początek programowi NextGenerationEU, który uwzględnia potrzebę reform i inwestycji, aby odzyskać konkurencyjność i stawić czoła przyszłym wyzwaniom, takim jak cyfrowa adaptacja i walka ze zmianami klimatycznymi.

Wspomniane programy wymagały od KE zaciągania pożyczek na międzynarodowych rynkach finansowych, stąd konieczność znalezienia dodatkowych środków na spłatę zadłużenia. W efekcie od 2021 r. wprowadzono nowe źródło dochodów oparte na składce za odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych niepoddane recyklingowi. Danina ma dwójaki cel: po pierwsze – zapewnienie dodatkowego wsparcia finansowego, a po drugie – zmobilizowanie państw członkowskich do podjęcia działań proekologicznych na rzecz ograniczenia ilości odpadów z tworzyw sztucznych nienadających się do ponownego przetworzenia.

Jednolita stawka poboru wynosi 0,8 euro za kilogram odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych, które nie są poddawane recyklingowi (tj. spalane z odzyskiem energii lub bez niego lub składowane). Jednakże ze względu na fakt, że dla niektórych państw członkowskich byłoby to znaczne obciążenie finansowe, aby uniknąć nadmiernego regresywnego wpływu na składki państw członkowskich, których DNB na mieszkańca w 2017 r. był niższy od średniej UE, wprowadzono specjalną kwotę ryczałtową jako obniżkę kwoty pierwotnej³³. Zgodnie z decyzją 2020/2053 redukcja ta odpowiada 3,8 kilograma pomnożonym przez liczbę ludności danego państwa członkowskiego w 2017 r.

KE w pierwszej kolejności ustala składki na podstawie prognoz, które mają zostać uzgodnione między państwami członkowskimi UE a KE, a dopiero w lipcu roku n+2 ogłasza-

ne są ostateczne wartości. Przekazywanie danych przez państwa członkowskie nie oznacza dodatkowego obowiązku, gdyż te dane są już przesyłane w sprawie recyklingu odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych zgodnie z dyrektywą 94/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 1994 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych³⁴ oraz decyzją wykonawczą 2019/665³⁵. W efekcie od całkowitej ilości odpadów tworzyw sztucznych odejmuje się ilość odpadów nadających się do recyklingu i w ten sposób uzyskuje się informację o ilości odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi.

W połowie 2023 r. KE przedstawiła propozycję nowych dochodów budżetu UE, tzw. dochodów własnych kolejnej generacji³⁶. Jak wspomniano, przyjęcie decyzji w sprawie zasobów własnych wymaga jednomyślności wszystkich państw członkowskich UE w Radzie, po konsultacji z PE. Ponadto kraje UE muszą zatwierdzić umowę na szczeblu krajowym, zgodnie ze swoimi wymogami konstytucyjnymi. KE proponuje, aby pobierać daninę z istniejącego systemu ETS, obejmującego instalacje stacjonarne, transport morski i lotniczy, a także statystyczne dochody własne z zysków przedsiębiorstw. Wkład CBAM i nowego ETS dla budownictwa, transportu drogowego i innych sektorów miałyby zastosowanie od 2028 r.³⁷

Pierwsza propozycja zakłada przeniesienie 30,0% dochodów z systemu ETS do budżetu UE. Celem jest ograniczenie emisji dwutlenku węgla i innych szkodliwych gazów do atmosfery przez stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci”³⁸. System ETS obejmuje około 40,0% emisji w UE, w tym emisje z około 10 tys. instalacji w sektorach energetycznym i produkcyjnym, a także operatorów statków powietrznych latających na obszarze UE, do Szwajcarii i Wielkiej Brytanii. Od 2024 r. obejmuje również emisje z transportu morskiego, a w kolejnych latach zaczną mu podlegać budownictwo i transport drogowy.

Zgodnie z celami klimatycznymi UE z roku na rok obniżany jest pułap emisji zanieczyszczeń. Uprawnienia można uzyskać na trzy sposoby:

- 1) można je kupić na rynku,
- 2) firmy wymieniają je między sobą,

3) można skorzystać z pewnej puli uprawnień przyznawanych bezpłatnie³⁹.

Dochody z ETS byłyby gromadzone w budżecie UE bezpośrednio w imieniu państw członkowskich za pośrednictwem platformy aukcyjnej, z pominięciem budżetów krajowych. Państwa członkowskie, które skorzystają z prawa do niesprzedawania na aukcji niektórych swoich uprawnień, będą zobowiązane do wniesienia proporcjonalnej kwoty.

Kolejne nowe dochody będą się opierać na CBAM. Jest to mechanizm polegający na nałożeniu dodatkowej opłaty na towary importowane do UE z krajów trzecich, które nie stosują podobnego poziomu ograniczeń wobec swoich branż w zakresie ochrony środowiska i klimatu (w niektórych z najbardziej emisyjnych sektorów: żelazo i stal, cement, nawozy, aluminium, energia elektryczna i wodór)⁴⁰. 75,0% dochodów trafiałoby do budżetu UE, a 25,0% – do budżetu krajowego, co upodabnia ten mechanizm do procedury podziału dochodów z cel.

Ma to na celu ograniczenie i uniemożliwienie przenoszenia produkcji do krajów o mniej ambitnych standardach ekologicznych lub zastępowania produktów unijnych importem o wyższej intensywności emisji dwutlenku węgla. CBAM to instrument zgodny z zasadami Światowej Organizacji Handlu, która zachęca światowy przemysł do przyjmowania bardziej ekologicznych i zrównoważonych technologii⁴¹.

Importerzy kupują specjalne certyfikaty CBAM, mające formę elektroniczną, których cena wyrażona w euro odpowiada 1 tonie ekwiwalentu dwutlenku węgla wbudowanych emisji związanych z towarem i powiązana jest ze średnią ceną uprawnień ETS na aukcjach tygodniowych (tabela 4).

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 z dnia 10 maja 2023 r. ustanawiającym

mechanizm dostosowywania cen na granicach pod względem emisji CO₂⁴²: „Zasoby własne oparte na mechanizmie dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ oblicza się poprzez zastosowanie stawki poboru, o której mowa w art. 2 ust. 1 lit. f) decyzji (UE, Euratom) 2020/2053, w odniesieniu do ceny za certyfikaty CBAM zapłaconej przez upoważnionego zgłaszającego, odpowiadającej całkowitej wielkości emisji wbudowanych zadeklarowanej zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 na jeden rok”⁴³.

CBAM zaczął działać od października 2023 r. i początkowo dotyczył głównie obowiązków sprawozdawczych w zakresie gromadzenia danych o emisjach związanych z importem towarów objętych mechanizmem, bez konieczności dokonywania jakichkolwiek korekt finansowych. Kolejne etapy rozpoczną się od dnia 31 grudnia 2024 r. i od początku 2026 r. wraz ze stopniowym wycofywaniem bezpłatnych uprawnień w systemie ETS do 2034 r.⁴⁴

Trzeci rodzaj proponowanych przyszłych dochodów ma pochodzić z obciążenia przedsiębiorstw wielonarodowych koniecznością zapewnienia sprawiedliwego opodatkowania na jednolitym rynku europejskim. Duże międzynarodowe przedsiębiorstwa mogą prowadzić działalność w różnych krajach, wykorzystując różnice w systemach podatkowych i zmniejszając efektywne obciążenia podatkowe (np. przez rozdzielenie działalności na kilka krajów, przesunięcie zysków, ustalanie cen dla transakcji wewnątrzgrupowych, ograniczanie fizycznej obecności w niektórych krajach o wysokich obciążeniach podatkowych)⁴⁵.

OECD⁴⁶ we współpracy z UE chce przeprowadzić reformę odpowiednich aktów prawnych, mającą na celu wyeliminowanie konkurencji w zakresie podatku dochodowego od osób

Tabela 4. Procedura CBAM

Etap	Opis
1.	Przed importem towaru na obszar celny UE importer składa wniosek o nadanie statusu upoważnionego zgłaszającego CBAM. We wniosku podaje m.in.: szacunkową wartość pieniężną i wielkość importu towarów w podziale na rodzaj towaru, rok, w którym składany jest wniosek, oraz na kolejny rok kalendarzowy.
2.	Importer jest rejestrowany w rejestrze CBAM przez specjalny organ wyznaczony w danym kraju.
3.	Państwo członkowskie sprzedaje certyfikaty CBAM na wspólnej platformie centralnej.
4.	Do dnia 31 maja każdego roku, a po raz pierwszy w 2027 r. za 2026 r., każdy upoważniony zgłaszający CBAM składa deklarację CBAM za poprzedni rok kalendarzowy za pośrednictwem rejestru CBAM. Deklaracja CBAM zawiera informacje, takie jak: <ol style="list-style-type: none"> 1) łączna ilość każdego rodzaju towarów przywieziona w poprzednim roku kalendarzowym, wyrażona w megawatogodzinach w przypadku energii elektrycznej i w tonach w przypadku pozostałych towarów; 2) całkowite wbudowane emisje towarów wyrażone w tonach emisji ekwiwalentu dwutlenku węgla na megawatogodzinę energii elektrycznej lub, w przypadku innych towarów, w tonach emisji ekwiwalentu dwutlenku węgla na tonę każdego rodzaju towarów; 3) całkowita liczba certyfikatów CBAM do umorzenia – odpowiadająca całkowitej emisji wbudowanej – po dokonaniu obniżki o opłatę emisyjną kraju macierzystego i po wszelkich niezbędnych korektach w celu uwzględnienia zakresu, w jakim uprawnienia EU ETS są przydzielane bezpłatnie. Ponadto upoważniony zgłaszający CBAM przekazuje do umorzenia świadectwa CBAM za pośrednictwem rejestru CBAM w liczbie odpowiadającej zadeklarowanej emisji za rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym następuje umorzenie.
5.	Dnia 1 lipca każdego roku KE unieważnia certyfikaty CBAM zakupione w roku przed poprzednim rokiem kalendarzowym i pozostające w rejestrze CBAM na koncie upoważnionego zgłaszającego CBAM. Certyfikaty CBAM są unieważniane bez odszkodowania.

Źródło: art. 5, 6, 7, 20, 21, 24 rozporządzenia 2023/956.

prawnych przez ustalenie globalnego minimalnego poziomu opodatkowania⁴⁷. W październiku 2021 r. na spotkaniu przedstawicieli OECD i G20 osiągnięto porozumienie w dwóch zasadniczych kwestiach podzielonych na dwa filary, aby sprostać wyzwaniom podatkowym wynikającym z cyfryzacji gospodarki⁴⁸:

- 1) filar pierwszy – przeniesienie części praw podatkowych przedsiębiorstw wielonarodowych z ich krajów macierzystych na rynki, na których działają i osiągają zyski, niezależnie od tego, czy przedsiębiorstwa są tam fizycznie obecne, czy też nie (25,0% zysku powyżej progu 10,0% według klucza alokacji opartej na dochodach zostanie przesunięte do krajów, w których osiągają te zyski i w których nie mają siedziby);
- 2) filar drugi – globalna minimalna stawka podatku dochodowego od osób prawnych ustalona na poziomie 15,0% dla dużych spółek o rocznym obrocie powyżej 750,0 mln euro, mających spółkę dominującą lub spółkę zależną w UE.

W grudniu 2022 r. Rada UE przyjęła dyrektywę⁴⁹ dotyczącą filaru drugiego w sprawie zapewnienia globalnego minimalnego poziomu opodatkowania dla międzynarodowych i krajowych grup kapitałowych, których łączne roczne obroty w Unii wynoszą co najmniej 750,0 mln euro, wprowadzającą minimalną stawkę podatku dochodowego od osób prawnych na poziomie 15,0%. Dla jednostek wchodzących w skład grupy przedsiębiorstw, dla których efektywna stawka podatku (ang. *effective tax rate* – ETR) jest niższa niż 15,0%, naliczana będzie zatem stawka wyrównująca („podatek wyrównawczy”), stanowiąca różnicę między 15,0% a ETR⁵⁰.

Ponieważ porozumienie zawarte przez OECD i UE nie weszło w życie, a dochody przekazywane do budżetu UE dotyczyłyby filaru pierwszego, proponuje się wprowadzenie tymczasowego, statystycznego zasobu własnego, opartego na zyskach przedsiębiorstw, co nie będzie stanowiło dodatkowego obciążenia dla nich, lecz należy je traktować jako przejściową składkę państw członkowskich, która wyniesie 0,5% hipotetycznego zysku przedsiębiorstw, liczonego jako nadwyżka operacyjna brutto przedsiębiorstw⁵¹ (ang. *gross operating surplus* – GOS)⁵². Dane na ten temat będą pozyskiwane przez krajowe urzędy statystyczne, a następnie zostaną przekazane do Eurostatu i na tej podstawie zostanie zweryfikowana wysokość składki.

W przyszłości danina będzie dotyczyć największych przedsiębiorstw wielonarodowych, które zostałyby przeniesione do UE w ramach filaru pierwszego porozumienia OECD/G20 (duże grupy o globalnych łącznych rocznych przychodach wynoszących 750,0 mln euro lub więcej). W rezultacie tymczasowe źródło zostanie zastąpione dochodami własnymi opartymi na udziale w zyskach rezydualnych największych i najbardziej dochodowych przedsiębiorstw wielonarodowych, realokowanych do krajów UE, wyliczonym z zastosowaniem stawki 15,0%⁵³.

5. PODSUMOWANIE

Zgoda państw członkowskich na nowe źródła dochodów w budżecie UE jest jedną z przełomowych decyzji w historii finansów Unii. Przez ponad trzy dekady obfitujące w istotne wydarzenia dla integracji europejskiej, w tym ponad dwukrot-

ne zwiększenie liczby państw członkowskich, kryzysy ekonomiczne i finansowe, migracja na kontynent europejski, a nawet opuszczenie UE przez Wielką Brytanię, nie doprowadziły do większych zmian⁵⁴ oprócz wzrostu liczby mechanizmów korekcyjnych. Dopiero pandemia COVID-19 i konieczność odbudowy gospodarczej i społecznej wpłynęła na stworzenie nowego programu wymagającego częściowego finansowania ze wspólnych środków. Decyzje o strukturze dochodowej budżetu UE pozostają wciąż w rękach państw członkowskich i dopiero wyraźne zmiany w wizji wspólnej organizacji i zgoda na pogłębianie integracji będą mieć wpływ na mechanizmy finansowe.

W decyzji 2020/2053 podkreślono, że: „Bezprecedensowy charakter tej operacji i wyjątkowa kwota środków finansowych, które mają być pożyczone wymagają pewności co do ogólnej wielkości zobowiązania Unii i podstawowej charakterystyki jego spłaty, a także realizacji zróżnicowanej strategii zaciągania pożyczek”. Jednocześnie: „Konieczność korzystania z tego dodatkowego przydziału też będzie miała wyłącznie tymczasowy charakter, ponieważ odnośne zobowiązania finansowe i warunkowe będą się zmniejszać w miarę spłacania pożyczek i zbliżania się terminów zapadalności”. W dalszej części wprowadzenia do niniejszej decyzji jest mowa o wygaśnięciu dodatkowych zobowiązań do dnia 31 grudnia 2058 r. Pojawia się zatem pytanie, czy omówione nowe źródła dochodów pozostaną w strukturze budżetu UE tylko do wskazanego terminu, czy też staną się trwałym elementem dochodów własnych – przy jednoczesnym ograniczeniu pozostałych źródeł dochodów.

Kwota pozwalająca na spłatę roczną środków przekazanych w formie dotacji bezzwrotnych nie powinna przekraczać 7,5% kwoty maksymalnej wynoszącej 390,00 mld euro, a zatem 29,25 mld euro⁵⁵. Jeśli chodzi o prognozowane dochody z trzech nowych źródeł i wprowadzonych już opłat z tytułu odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepodanych recyklingowi, można więc założyć, że środki zostaną zapewnione. W decyzji 2020/2053 podkreślono jednak, że w razie niewystarczających środków w budżecie UE KE będzie upoważniona do wezwania państw członkowskich do tymczasowego udostępnienia odpowiednich środków pieniężnych, co pozwala na stwierdzenie, iż składki oparte na DNB zostaną utrzymane jako bufor zapewniający równowagę budżetu unijnego.

Przypisy

- 1 Unia Europejska, *NextGenerationEU*, https://next-generation-eu.europa.eu/index_pl, dostęp: 15.07.2024.
- 2 Ang. *Emissions Trading System* – ETS.
- 3 Ang. *Carbon Border Adjustment Mechanism* – CBAM.
- 4 Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016, s. 47, dalej: TFUE.
- 5 Por. M. Schratzenstaller, A. Krenek, *Innovative Options for a Sustainability-oriented Reform of the EU Own Resources System, w: EU Financing for Next Decade. Beyond the MFF 2021-2027 and the Next Generation EU*, red. B. Laffan, A. De Feo, Florence 2020, s. 307-322.
- 6 European Commission, *European Union Public Finance*, Luxembourg 2014, <https://data.europa.eu/doi/10.2761/17724>, s. 20.
- 7 Traité instituant la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier, Paris, le 18 avril 1951, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:11951K/TXT>, dostęp: 5.06.2024.
- 8 Traité instituant la Communauté Economique Européenne, Rome, le 25 mars 1957, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/>

- PDF/?uri=CELEX:11957E/TXT, dostęp: 5.06.2024; Traité instituant la Communauté Européenne de l'Energie Atomique, Rome, le 25 mars 1957, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:11957A/TXT>, dostęp: 5.06.2024.
- ⁹ Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, signed at Nice, 26 February 2001 (2001/C 80/01), Dz. Urz. WE C 80 z 10.03.2001, s. 1.
- ¹⁰ European Commission, *European Union Public Finance*, dz. cyt., s. 20-22.
- ¹¹ Décision, du 21 avril 1970, relative au remplacement des contributions financières des États membres par des ressources propres aux Communautés (70/243/CECA, CEE, Euratom) (Decyzja Rady 70/243/EWWiS, EWG, Euratom z dnia 21 kwietnia 1970 r. w sprawie zastąpienia wkładów finansowych państw członkowskich środkami własnymi Wspólnot), Journal officiel n° L 94 z 28.04.1970, s. 19, dalej: decyzja 70/243/EWWiS, EWG, Euratom.
- ¹² Zob. GATT, w: *Encyklopedia Zarządzania*, <https://mfiles.pl/pl/index.php/GATT>, dostęp: 16.07.2024.
- ¹³ VAT – value added tax (podatek od wartości dodanej).
- ¹⁴ Decyzja Rady z dnia 24 czerwca 1988 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot (88/376/EWG, Euratom), Dz. Urz. WE L 185 z 15.07.1988, s. 24, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 1, t. 1, s. 176, dalej: decyzja 88/376/EWG, Euratom; European Commission, *European Union Public Finance*, dz. cyt., s. 22.
- ¹⁵ I. Begg, *An EU-Tax. Overdue reform or federalist fantasy?*, Berlin 2011, s. 4; C. D'Oultremont, A. Mijs, *Reforming the system of financing the EU budget*, „European Affairs Working Paper” 2013, January.
- ¹⁶ I. Kalfin, *The Importance of Own Resources in The EU Budget, w: EU Financing for Next Decade. Beyond the MFF 2021-2027 and the Next Generation EU*, red. B. Laffan, A. De Feo, Florence 2020, s. 64-65.
- ¹⁷ A. Vitrey, *How and Why Did the European Parliament Influence the Reform of the Own Resources System?*, w: *EU Financing for Next Decade. Beyond the MFF 2021-2027 and the Next Generation EU*, red. B. Laffan, A. De Feo, Florence 2020, s. 71-88.
- ¹⁸ Decyzja Rady (UE, Euratom) 2020/2053 z dnia 14 grudnia 2020 r. w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej oraz uchylająca decyzję 2014/335/UE, Euratom, Dz. Urz. UE L 424 z 15.12.2020, s. 1, dalej: decyzja 2020/2053.
- ¹⁹ Art. 2 ust. 5 decyzji Rady z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich (2007/436/WE, Euratom), Dz. Urz. UE L 163 z 23.06.2007, s. 17, dalej: decyzja 2007/436/WE, Euratom.
- ²⁰ Art. 2 ust. 5 decyzji Rady z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej (2014/335/UE, Euratom), Dz. Urz. UE L 168 z 7.06.2014, s. 105, dalej: decyzja 2014/335/UE, Euratom.
- ²¹ Art. 2 ust. 4 decyzji 2020/2053.
- ²² Art. 5 decyzji 2020/2053.
- ²³ Art. 3 rozporządzenia Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiającego Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy po kryzysie związanym z COVID-19, Dz. Urz. UE L 433 z 22.12.2020, s. 23.
- ²⁴ Art. 11; Dz. Urz. UE L 57 z 18.02.2021, s. 17, dalej: rozporządzenie 2021/241.
- ²⁵ Art. 14 ust. 5 rozporządzenia 2021/241.
- ²⁶ Art. 9 ust. 4, 5 i 6 decyzji 2020/2053.
- ²⁷ G. Benedetto, *A History of the European Union Budget and the Possibilities for Reform*, w: *European Union Budget Reform: Institutions, Policy and Economic Crisis*, red. G. Benedetto, S. Milio, Basingstoke 2012; P. Cattoir, *Tax-Based EU Own Resources: An Assessment* (Taxation Papers – Working Paper No 1/2004), Brussels 2004; G. Cipriani, *Rethinking the EU budget: Three unavoidable reforms*, Brussels 2007; G. Cipriani, *Financing the EU budget. Moving forward or backwards?*, Brussels 2014; A. De Feo, B. Laffan, *EU Own Resources: Momentum for reforms?*, Florence 2016; J. Núñez Ferrer, *Can Reforming Own Resources Foster Policy Quality?*, Florence 2016; C. Fuest, F. Heinemann, M. Ungerer, *Reforming the financing of the European Union – A proposal*, „Intereconomics” 2015, nr 50 (5), s. 288-293; A. Vitrey, dz. cyt.
- ²⁸ Na szczycie w Fontainebleau w 1984 r. premier Wielkiej Brytanii Margaret Thatcher wynegocjowała coroczne obniżenie należnej składki (tzw. rabat brytyjski).
- ²⁹ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021-2027, Dz. Urz. UE L 433 z 22.12.2020, s. 11; Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 16 grudnia 2020 r. między Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych, Dz. Urz. UE L 433 z 22.12.2020, s. 28.
- ³⁰ Por. Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 16 grudnia 2020 r. między Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych, dok. cyt.; Commission Staff Working Document Accompanying the document Amended Proposal for a Council Decision amending Decision (EU, Euratom) 2020/2053 on the system of own resources of the European Union, Brussels, 20.06.2023, SWD (2023) 331 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2023:331:FIN>, dostęp: 16.07.2024.
- ³¹ M. Monti, D. Dăianu, C. Fuest, K. Georgieva, I. Kalfin, A. Lamasoure, P. Moscovici, I. Šimonytė, F. Timmermans, G. Verhofstadt, *Future Financing of the EU. Final report and recommendations of the High Level Group on Own Resources*, December 2016, https://commission.europa.eu/system/files/2018-10/future-financing-hlgor-final-report_2016_en.pdf, dostęp: 10.12.2023.
- ³² Commission Staff Working Document Accompanying the document Amended Proposal for a Council Decision amending Decision (EU, Euratom) 2020/2053 on the system of own resources of the European Union, dok. cyt.
- ³³ Proporcjonalnie do ilości niepoddanych recyklingowi odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych na mieszkańca w każdym kraju w 2017. Art. 2 decyzji 2020/2053.
- ³⁴ Dz. Urz. WE L 365 z 31.12.1994, s. 10, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 13, s. 349.
- ³⁵ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/665 z dnia 17 kwietnia 2019 r. zmieniająca decyzję 2005/270/WE ustanawiającą formaty w odniesieniu do systemu baz danych zgodnie z dyrektywą 94/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (notyfikowana jako dokument nr C (2019) 2805), Dz. Urz. UE L 112 z 26.04.2019, s. 26.
- ³⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Dostosowany pakiet dotyczący kolejnej generacji zasobów własnych, Bruksela, 20.6.2023, COM (2023) 330 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023DC0330>, dostęp: 16.07.2024.
- ³⁷ European Commission, *Questions and Answers: An adjusted package for the next generation of own resources*, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3329, dostęp: 16.07.2024.
- ³⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/959 z dnia 10 maja 2023 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, Dz. Urz. UE L 130 z 16.05.2023, s. 134.
- ³⁹ Dotyczy to w szczególności podmiotów z sektorów i podsektorów uznawanych za narażone na znaczne ryzyko tzw. ucieczki emisji. Otrzymują one większy udział bezpłatnych uprawnień w porównaniu do innych instalacji przemysłowych w celu utrzymania swojej konkurencyjności. Ucieczka emisji polega zaś na tym, że przedsiębiorstwa z siedzibą w UE przenoszą wysokoemisyjną produkcję za granicę – do krajów o mniej rygorystycznej polityce klimatycznej niż UE lub na tym, że produkty z UE są zastępowane importem o większej emisji dwutlenku węgla (European Commission, *Carbon Border Adjustment Mechanism*, https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en#resources, dostęp: 20.11.2023).
- ⁴⁰ Wyznacznikiem jest posiadanie systemu ustalania cen emisji dwutlenku węgla.
- ⁴¹ European Commission, *Carbon Border Adjustment Mechanism*, dz. cyt. Dz. Urz. UE L 130 z 16.05.2023, s. 52, dalej: rozporządzenie 2023/956.
- ⁴² Por. art. 8, w: Zmieniony wniosek – Rozporządzenie Rady w sprawie metod i procedury udostępniania zasobów własnych opartych na systemie handlu uprawnieniami do emisji, mechanizmie dostoso-

- wywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ i na realokowanych zyskach, statystycznych zasobów własnych opartych na zyskach przedsiębiorstw oraz w sprawie środków w celu zaspokojenia potrzeb gotówkowych, Bruksela, 20.06.2023, COM (2023) 333 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023PC0333>, dostęp: 16.07.2024.
- ⁴⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/1773 z dnia 17 sierpnia 2023 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 w odniesieniu do obowiązków sprawozdawczych do celów mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ w okresie przejściowym, Dz. Urz. UE L 228 z 15.09.2023, s. 94.
- ⁴⁵ Commission Staff Working Document Accompanying the document Amended Proposal for a Council Decision amending Decision (EU, Euratom) 2020/2053 on the system of own resources of the European Union, dok. cyt.
- ⁴⁶ OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju).
- ⁴⁷ Commission Staff Working Document Accompanying the document Amended Proposal for a Council Decision amending Decision (EU, Euratom) 2020/2053 on the system of own resources of the European Union, dok. cyt.
- ⁴⁸ Zob. OECD, *OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project. Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy*, 8 October 2021, <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-issues/beps/statement-on-a-two-pillar-solution-to-address-the-tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-october-2021.pdf>, dostęp: 16.07.2024.
- ⁴⁹ Dyrektywa Rady (UE) 2022/2523 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zapewnienia globalnego minimalnego poziomu opodatkowania międzynarodowych grup przedsiębiorstw oraz dużych grup krajowych w Unii, Dz. Urz. UE L 328 z 22.12.2022, s. 1, dalej: dyrektywa 2022/2523.
- ⁵⁰ Art. 9, 11 i 27 dyrektywy 2022/2523.
- ⁵¹ Zharmonizowany wskaźnik prezentujący zyski przedsiębiorstw obliczone przy użyciu sektorowych rachunków narodowych dla przedsiębiorstw finansowych i niefinansowych według Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010). Zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej, Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013, s. 1.
- ⁵² Nadwyżka operacyjna brutto (pozycja bilansująca ESA B.2g) równa się „wartości dodanej brutto” sektora (pozycja bilansująca ESA B.1g), powiększonej o „pozostałe dotacje związane z produkcją” (pozycja ESA D.39) oraz pomniejszonej o „koszty związane z zatrudnieniem” (pozycja ESAD.1) i „pozostałe podatki związane z produkcją” (pozycja ESAD.29).
- ⁵³ Zmieniony wniosek – Decyzja Rady zmieniająca decyzję (UE, Euratom) 2020/2053 w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej, Bruksela, 20.06.2023, COM (2023) 331 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023PC0331>, dostęp: 16.07.2024.
- ⁵⁴ Nie oznacza to braku dyskusji na ten temat. Wręcz przeciwnie, w debatach naukowych i eksperckich wątek reformy dochodów własnych UE należy do stałych punktów odnoszących się do funkcjonowania UE jako organizacji. Por. np.: P. Cattoir, *Options for an EU financing reform* (Notre Europe – Policy Paper 38), Paris 2009; A. D'Alfonso, *How the EU budget is financed. The „own resources” system and the debate on its reform*, Brussels 2014; M. Schratzenstaller, *The EU Own Resources System – Reform needs and options*, „Intereconomics” 2013, t. 48, nr 5, s. 303-313; A. Krenek, M. Sommer, M. Schratzenstaller, *A WTO-compatible Border Tax Adjustment for the ETS to Finance the EU Budget*, „WIFO Working Paper” 2020, nr 596; C. Fuest, J. Pisani-Ferry, *Financing the EU: New Context, New Responses*, „EconPol Policy Report” 2020, nr 24.
- ⁵⁵ Art. 5 decyzji 2020/2053.
- Cattoir P., *Options for an EU financing reform* (Notre Europe – Policy Paper 38), Paris 2009.
- Cattoir P., *Tax-Based EU Own Resources: An Assessment* (Taxation Papers – Working Paper No 1/2004), Brussels 2004.
- Cipriani G., *Financing the EU budget. Moving forward or backwards?*, Brussels 2014.
- Cipriani G., *Rethinking the EU budget: Three unavoidable reforms*, Brussels 2007.
- D'Alfonso A., *How the EU budget is financed. The „own resources” system and the debate on its reform*, Brussels 2014.
- De Feo A., Laffan B., *EU Own Resources: Momentum for reforms?*, Florence 2016.
- D'Oultremont C., Mijs A., *Reforming the system of financing the EU budget*, „European Affairs Working Paper” 2013, January.
- European Commission, *European Union Public Finance*, Luxembourg 2014, <https://data.europa.eu/doi/10.2761/17724>.
- Fuest C., Heinemann F., Ungerer M., *Reforming the financing of the European Union – A proposal*, „Intereconomics” 2015, nr 50 (5).
- Fuest C., Pisani-Ferry J., *Financing the EU: New Context, New Responses*, „EconPol Policy Report” 2020, nr 24.
- Kalfin I., *The Importance of Own Resources in The EU Budget*, w: *EU Financing for Next Decade. Beyond the MFF 2021-2027 and the Next Generation EU*, red. B. Laffan, A. De Feo, Florence 2020.
- Krenek A., Sommer M., Schratzenstaller M., *A WTO-compatible Border Tax Adjustment for the ETS to Finance the EU Budget*, „WIFO Working Paper” 2020, nr 596.
- Monti M., Dăianu D., Fuest C., Georgieva K., Kalfin I., Lamassoure A., Moscovici P., Šimonytė I., Timmermans F., Verhofstadt G., *Future Financing of the EU. Final report and recommendations of the High Level Group on Own Resources*, December 2016, https://commission.europa.eu/system/files/2018-10/future-financing-hlgor-final-report_2016_en.pdf, dostęp: 10.12.2023.
- Núñez Ferrer J., *Can Reforming Own Resources Foster Policy Quality?*, Florence 2016.
- Schratzenstaller M., *The EU Own Resources System – Reform needs and options*, „Intereconomics” 2013, t. 48, nr 5.
- Schratzenstaller M., Krenek A., *Innovative Options for a Sustainability-oriented Reform of the EU Own Resources System*, w: *EU Financing for Next Decade. Beyond the MFF 2021-2027 and the Next Generation EU*, red. B. Laffan, A. De Feo, Florence 2020.
- Vitrey A., *How and Why Did the European Parliament Influence the Reform of the Own Resources System?*, w: *EU Financing for Next Decade. Beyond the MFF 2021-2027 and the Next Generation EU*, red. B. Laffan, A. De Feo, Florence 2020.
- Źródła internetowe
- European Commission, *Carbon Border Adjustment Mechanism*, https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en#resources, dostęp: 20.11.2023.
- European Commission, *Questions and Answers: An adjusted package for the next generation of own resources*, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3329, dostęp: 16.07.2024.
- GATT, w: *Encyklopedia Zarządzania*, <https://mfiles.pl/pl/index.php/GATT>, dostęp: 16.07.2024.
- Unia Europejska, *NextGenerationEU*, https://next-generation-eu.europa.eu/index_pl, dostęp: 15.07.2024.
- Akty prawne
- Commission Staff Working Document Accompanying the document Amended Proposal for a Council Decision amending Decision (EU, Euratom) 2020/2053 on the system of own resources of the European Union Brussels, 20.06.2023, SWD(2023) 331 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2023:331:FIN>, dostęp: 16.07.2024.
- Décision, du 21 avril 1970, relative au remplacement des contributions financières des États membres par des ressources propres aux Communautés (70/243/CECA, CEE, Euratom) (Decyzja Rady 70/243/EWWiS, EWG, Euratom z dnia 21 kwietnia 1970 r. w sprawie zastąpienia wkładów finansowych państw członkowskich środkami własnymi Wspólnot), Journal officiel n° L 94 z 28.04.1970, s. 19.
- Décision du Conseil du 7 mai 1985 relative au système des ressources propres des Communautés (85/257/CEE, Euratom) (decyzja Rady z dnia 7 maja 1985 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot [85/257/EWG, Euratom]), Journal officiel n° L 128 z 14.05.1985, s. 15.

Bibliografia

Literatura

- Begg I., *An EU-Tax. Overdue reform or federalist fantasy?*, Berlin 2011.
- Benedetto G., *A History of the European Union Budget and the Possibilities for Reform*, w: *European Union Budget Reform: Institutions, Policy and Economic Crisis*, red. G. Benedetto, S. Milio, Basingstoke 2012.

- Décision du Conseil du 31 octobre 1994 relative au système des ressources propres des Communautés européennes (94/728/CE, Euratom) (decyzja Rady z dnia 31 października 1994 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich [94/728/WE, Euratom]), Journal officiel n° L 293 z 12.11.1994, s. 9.
- Decyzja Rady z dnia 24 czerwca 1988 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (88/376/EWG, Euratom), Dz. Urz. WE L 185 z 15.07.1988, s. 24, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 1, t. 1, s. 176.
- Decyzja Rady z dnia 29 września 2000 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich (2000/597/WE, Euratom), Dz. Urz. WE L 253 z 7.10.2000, s. 42, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 1, t. 3, s. 200.
- Decyzja Rady z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich (2007/436/WE, Euratom), Dz. Urz. UE L 163 z 23.06.2007, s. 17.
- Decyzja Rady z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej (2014/335/UE, Euratom), Dz. Urz. UE L 168 z 7.06.2014, s. 105.
- Decyzja Rady (UE, Euratom) 2020/2053 z dnia 14 grudnia 2020 r. w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej oraz uchylającą decyzję 2014/335/UE, Euratom, Dz. Urz. UE L 424 z 15.12.2020, s. 1.
- Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/665 z dnia 17 kwietnia 2019 r. zmieniająca decyzję 2005/270/WE ustanawiającą formaty w odniesieniu do systemu baz danych zgodnie z dyrektywą 94/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (notyfikowana jako dokument nr C(2019) 2805), Dz. Urz. UE L 112 z 26.04.2019, s. 26.
- Dyrektywa 94/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 1994 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, Dz. Urz. WE L 365 z 31.12.1994, s. 10, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 13, s. 349.
- Dyrektywa Rady (UE) 2022/2523 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zapewnienia globalnego minimalnego poziomu opodatkowania międzynarodowych grup przedsiębiorstw oraz dużych grup krajowych w Unii, Dz. Urz. UE L 328 z 22.12.2022, s. 1.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/959 z dnia 10 maja 2023 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, Dz. Urz. UE L 130 z 16.05.2023, s. 134.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Dostosowany pakiet dotyczący kolejnej generacji zasobów własnych, Bruksela, 20.6.2023, COM(2023) 330 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023DC0330>, dostęp: 16.07.2024.
- Ostateczne przyjęcie (UE, Euratom) 2024/207 rocznego budżetu Unii Europejskiej na rok budżetowy 2024, Dz. Urz. UE L z 22.02.2024, <http://data.europa.eu/eli/budget/2024/207/oj>.
- Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 16 grudnia 2020 r. między Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych, Dz. Urz. UE L 433 z 22.12.2020, s. 28.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej, Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013, s. 1.
- Rozporządzenie Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiające Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy po kryzysie związanym z COVID-19, Dz. Urz. UE L 433 z 22.12.2020, s. 23.
- Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021-2027, Dz. Urz. UE L 433I z 22.12.2020, s. 11.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Dz. Urz. UE L 57 z 18.02.2021, s. 17.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 z dnia 10 maja 2023 r. ustanawiające mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂, Dz. Urz. UE L 130 z 16.05.2023, s. 52.
- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/1773 z dnia 17 sierpnia 2023 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 w odniesieniu do obowiązków sprawozdawczych do celów mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ w okresie przejściowym, Dz. Urz. UE L 228 z 15.09.2023, s. 94.
- Traité instituant la Communauté Economique Européenne, Rome, le 25 mars 1957, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:11957E/TXT>, dostęp: 5.06.2024.
- Traité instituant la Communauté Européenne de l'Energie Atomique, Rome, le 25 mars 1957, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:11957A/TXT>, dostęp: 5.06.2024.
- Traité instituant la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier, Paris, le 18 avril 1951, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:11951K/TXT>, dostęp: 5.06.2024.
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016, s. 47.
- Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, signed at Nice, 26 February 2001 (2001/C 80/01), Dz. Urz. WE C 80 z 10.03.2001, s. 1.
- Wniosek – Decyzja Rady zmieniająca decyzję (UE, Euratom) 2020/2053 w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej, Bruksela, dnia 22.12.2021, COM(2021) 570 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0570>, dostęp: 17.07.2024.
- Zmieniony wniosek – Decyzja Rady zmieniająca decyzję (UE, Euratom) 2020/2053 w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej, Bruksela, 20.06.2023, COM(2023) 331 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023PC0331>, dostęp: 16.07.2024.
- Zmieniony wniosek – Rozporządzenie Rady w sprawie metod i procedury udostępniania zasobów własnych opartych na systemie handlu uprawnieniami do emisji, mechanizmie dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ i na realokowanych zyskach, statystycznych zasobów własnych opartych na zyskach przedsiębiorstw oraz w sprawie środków w celu zaspokojenia potrzeb gotówkowych, Bruksela, 20.06.2023, COM(2023) 333 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023PC0333>, dostęp: 16.07.2024.

Inne źródła

- OECD, *OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project. Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy*, 8 October 2021, <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-issues/beps/statement-on-a-two-pillar-solution-to-address-the-tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-october-2021.pdf>, dostęp: 16.07.2024.